

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Lenky Krupičkové a soudců Davida Hipšra a Faisala Husseiniho v právní věci žalobce: **X.**, zastoupen Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 834/7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 9. 2024, č. j. 62 Az 12/2024-29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Žalobce podal dne 5. 1. 2024 žádost o udělení mezinárodní ochrany. V řízení o ní uvedl, že se v zemi původu zadlužil, pročez odcestoval za prací. V roce 2017 měl pracovní vízum v Turecku, v letech 2019 až 2020 v Rumunsku, poté se přesunul na Ukrajinu, kde již pracoval bez oprávnění a v roce 2023 přicestoval schovaný v nákladním voze do České republiky. Žádost o mezinárodní ochranu podal poprvé v České republice, neboť zde chce mít legální pobyt, aby pracoval a vydělával peníze. Ve své vlasti nemá žádné potíže se státními orgány či bezpečnostními složkami. Žalovaný mu rozhodnutím z 5. 2. 2024 neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany.

II.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného žalobce podal žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě (dále též „krajský soud“), který ji shora označeným rozsudkem zamítl. Uvedl, že žalovaný dostatečně zjistil skutkový stav věci a připomněl judikaturu k pronásledování soukromými osobami ve vztahu k žalobcově zemi původu. Při tom zdůraznil, že se žalobce v souvislosti se svými potížemi neobrátil na státní orgány. Krajský soud pak uzavřel, že se žalovaný dostatečně zabýval i otázkou možnosti udělení jiné formy mezinárodní ochrany.

III.

[3] Proti rozsudku krajského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) kasační stížnost s odkazem na důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). V ní zejména namítá, že se krajský soud dostatečně nevypořádal se všemi žalobními tvrzeními a nedostatečně odůvodnil své závěry. Dodal, že mu žalovaný neumožnil precizovat důvody žádosti, posoudil jeho příběh povrchně a formuloval toliko obecné závěry, jimž krajský soud bez dalšího přisvědčil. Aniž by se zabýval situací stěžovatele, krajský soud vyslovil, že nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany a humanitárního azylu. Zdůraznil pouze snahu stěžovatele o legalizaci jeho pobytu, avšak pominul, že zde chce setrvat, aby odvrátil hrozbu nelidského jednání (až likvidace) hrozícího jeho rodině ze strany soukromých osob, proti němuž není v zemi původu účinné obrany. Soud pak ani nezkoumal, zda je Vietnam bezpečnou zemí původu. Stěžovatel závěrem uvádí, že nezatíží český sociální systém, nenaruší veřejný pořádek a bude přispívat do státního rozpočtu. Pro výše uvedené stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze odkázal na správní spis, své rozhodnutí, vyjádření k žalobě a vyjádřil souhlas se závěry krajského soudu. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, případně zamítl.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[6] Na nyní projednávanou věc se užije § 104a odst. 1 s. ř. s., ve znění účinném od 1. 4. 2021, podle něhož platí: *Jestliže kasační stížnost ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.* Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Dle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[7] Ve světle takto vymezených kritérií Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost v daném případě nenaplnuje důvody ad (1) až (4) kritérií přijatelnosti. Nejedná se o otázku, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, resp. byla

pokračování

řešena rozdílně či vyžadovala učinit judikaturní odklon; rovněž tak se nejedná o případ zásadního pochybení krajského soudu, které by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Naopak, krajský soud posoudil případ stěžovatele zcela v souladu s konstantní judikaturou, od které Nejvyšší správní soud neshledal důvodu se odchýlit, a proto dospěl k následujícímu závěru.

[8] Kasační stížnost je nepřijatelná.

[9] Co se týče namítané nepřezkoumatelnosti úvah krajského soudu stran nesplnění podmínek pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, odkazuje Nejvyšší správní soud na ustálenou judikaturu k nepřezkoumatelnosti rozhodnutí pro nedostatek důvodů (viz např. rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004-73, č. 787/2006 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, ze dne 17. 1. 2008, č. j. 5 As 29/2007-64, a ze dne 25. 5. 2006, č. j. 2 Afs 154/2005-245). Z ní plyne, že úkolem soudu je uchopit obsah a smysl argumentace a vypořádat se s ní, což může učinit i tak, že proti ní postaví vlastní ucelený argumentační systém, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí (nález Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, bod [68]) či jsou nepodstatné (bez vlivu na zákonnost). Tomu krajský soud v souzené věci dostál. Vycházel z obsahu správního spisu, který zachycuje důvody podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany, „pobytovou“ historii stěžovatele i zprávy o zemi původu týkající se politické a bezpečnostní situace a půjčování peněz. Dále připomněl obsah rozhodnutí žalovaného a důvody, pro které stěžovateli neudělil žádnou z forem mezinárodní ochrany. Krajský soud posoudil úplnost spisového materiálu i důvody, na nichž stojí rozhodnutí žalovaného. Obojí shledal dostatečným. Jeho rozhodnutí reflektuje právě situaci stěžovatele tak, jak ji on sám v řízení vyličil, tedy jeho pohnutky k odchodu z vlasti i motivy k setrvání na území. Krajský soud nepominul žádné otázky relevantní z hlediska mezinárodní ochrany, stěžovatel ostatně takové ani neoznačuje. Jde-li o samotnou polemiku naplnění podmínek pro některou z forem mezinárodní ochrany, nejedná se o vadu nepřezkoumatelnosti rozsudku.

[10] Stěžovatel v průběhu řízení jako jediný důvod pro udělení mezinárodní ochrany uvedl toliko ekonomické potíže v zemi původu pramenící ze zadlužení u soukromých věřitelů.

[11] Kasační soud se situací vietnamských dlužníků žádajících o udělení mezinárodní ochrany z důvodu zadlužení u soukromých osob opakovaně zabýval (viz např. usnesení ze dne 6. 1. 2022, č. j. 5 Azs 61/2020-30, ze dne 25. 9. 2023, č. j. 5 Azs 99/2023-31, ze dne 19. 10. 2023, č. j. 10 Azs 219/2023-32, ze dne 18. 7. 2024, č. j. 5 Azs 26/2024-15, či ze dne 17. 7. 2024, č. j. 1 Azs 130/2024-35). Dospěl přitom k závěru, že ve Vietnamu jsou reálně zajištěny mechanismy účinné ochrany například u policie či jiného státního orgánu a že vietnamská legislativa postihuje případy lichvy. Dále uvedl, že je-li ve Vietnamu státními orgány postihována nejenom lichva, ale i samotné nelegální poskytování půjček (příjemce těchto půjček je považován za oběť trestného činu), nelze bez dalších konkrétních informací předpokládat, že dlužník nebude ze strany státních orgánů chráněn před výrazně závažnějším jednáním, které by spočívalo v násilném vymáhání těchto pohledávek (srov. usnesení č. j. 5 Azs 99/2023-31, bod [21]). Nejvyšší správní soud tedy neshledal nedostatky svědčící o neschopnosti či neochotě státních orgánů poskytovat ochranu před lichvou

a nelegálním poskytováním půjček ve Vietnamu. V takové situaci nelze rezignovat na využití ochrany státu původu (viz rozsudek ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, č. 1749/2009 Sb. NSS); pouhá subjektivní nedůvěra ke státním orgánům rezignaci na využití ochrany státu neodůvodňuje (viz např. usnesení ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23).

[12] V této věci je pak klíčové, že stěžovatel ani žádné konkrétní obavy ve své žádosti neuvedl. Následná gradace azylového příběhu, byť uvedená toliko v obecné rovině, v podané žalobě a kasační stížnosti neodpovídá skutečností uvedeným v řízení před žalovaným a není ani ničím podložena. Azylově relevantní důvody ve smyslu § 12 a § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, tak ani kasační soud neshledal. Nutno připomenout, že je to podle ustálené judikatury zdejšího soudu právě žadatel o mezinárodní ochranu, kdo je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany (srov. usnesení ze dne 20. 6. 2013, č. j. 9 Azs 1/2013-38, či ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014-48). Správní orgán zjišťuje skutkový stav věci v rozsahu možných důvodů pro udělení mezinárodní ochrany, jež vycházejí ze žadatelovy výpovědi v průběhu řízení o mezinárodní ochraně. Nepřísluší mu tak domýšlet právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k nim činit příslušná skutková zjištění (rozsudek ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 Azs 22/2003-41, či usnesení ze dne 19. 10. 2020, č. j. 4 Azs 277/2018-60). Rozsah a obsah informací zjišťovaných o zemi původu se tak odvíjí od sdělení žadatele o mezinárodní ochranu (např. usnesení ze dne 16. 12. 2021, č. j. 3 Azs 118/2021-39, bod [11]).

[13] Pokud jde o humanitární azyl, není na jeho udělení právní nárok (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Jeho smysl spočívá v tom, že rozhodující správní orgán má možnost poskytnout azyl v „*případě hodném zvláštního zřetele*“, tedy v situacích, na něž důvody uvedené v § 12 a § 13 zákona o azylu nedopadají. Správní orgán tak může reagovat na takové situace, které v době přijímání zákona o azylu nebyly jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu předvídatelné a v nichž by bylo přesto „nehumánní“ azyl neposkytnout (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55). Případem hodným zvláštního zřetele však rozhodně nejsou ekonomické důvody takového charakteru, jak uváděl stěžovatel. Stěžovatel je dospělý, ekonomicky aktivní muž, který netrpí žádnou závažnou nemocí, v jejímž důsledku by bylo namísto hodnotit jeho situaci jako případ hodný zvláštního zřetele (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 7. 2020, č. j. 5 Azs 378/2019-32).

[14] Jde-li o doplňkovou ochranu a pro ni klíčové kritérium „vážné újmy“, zabýval se touto otázkou ve vztahu k hrozbě vážné újmy ze strany soukromých osob zdejší soud např. v rozsudku ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2008-57. Dospěl k závěru, že v případě pronásledování či vážné újmy hrozící ze strany soukromých osob je potřeba prokázat, že stát není schopen nebo ochoten poskytnout před pronásledováním nebo vážnou újmu ochranu, tzn., že neučiní přiměřené kroky k jejich zabránění. K této otázce však existuje ustálená judikatura (srov. bod [12] výše). Žalovaný i krajský soud nebezpečí vážné újmy správně neshledali. Obavy uváděné v kasační stížnosti stěžovatelem jsou v současné době ryze hypotetické, neboť z obsahu spisu nevyplývá, že by měly jakékoli reálné opodstatnění. Stěžovatel nadto nevysvětlil, proč by nebylo možné využít ochrany státních orgánů v zemi původu. Břemeno tvrzení ohledně nedostupnosti (resp. nedostatečnosti) ochrany v zemi

pokračování

původu přitom leží na něm (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008-62).

[15] Otázka, zda je Vietnam bezpečnou zemí původu, není v projednávané věci podstatná, neb žalovaný nerozhodoval dle § 16 odst. 2 zákona o azylu.

[16] Závěrem Nejvyšší správní soud doplňuje, že „poskytnutí azylu“ je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území ČR, který nelze zaměňovat s jinými legálními pobytovými formami (rozsudek Nejvyššího správního soudu z 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48). Podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu tudíž nemohou být relevantním důvodem pro udělení mezinárodní ochrany snaha o legalizaci pobytu (např. rozsudky ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004-44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004-69, ze dne 24. 2. 2005, č. j. 7 Azs 187/2004-94, nebo ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004-81), ani ekonomické důvody (např. rozsudky ze dne 27. 8. 2003, č. j. 5 Azs 3/2003-54, ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003-43, nebo ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003-65). V souzené věci nadto stěžovatel vycestoval z Vietnamu již v roce 2017, přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal až v roce 2024 ve čtvrtém státě svého „pobytu“, a to toliko z ekonomických důvodů. Upomínky žalovaného a krajského soudu o legalizaci pobytu stěžovatele tak nejsou mimoběžné. Napadená rozhodnutí však na této tezi nestojí, jak mylně uvádí stěžovatel.

[17] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uvedené v kasační stížnosti a Nejvyšší správní soud neshledal žádné další důvody pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Proto kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou podle § 104a odst. 1 s. ř. s.

[18] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první, s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, část III. 4.). Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, ve věci neměl úspěch. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. prosince 2024

Lenka Krupičková
předsedkyně senátu